

РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР ПІДПРИЄМНИЦТВА У СЕКТОРІ ІНФОРМАЦІЯ ТА КОМУНІКАЦІЯ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

М. В. КІЧУРЧАК, д.е.н., проф.

Львівський національний університет імені Івана Франка

Активне використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), зростання цифрової грамотності населення та всебічна підтримка державою процесів цифровізації формують сприятливі умови для суб'єктів господарювання у секторі інформації та комунікації (СІК) в економіці України. Додатково на підприємницьку активність у цьому секторі впливають заходи державної політики з досягнення цілі 8 “Гідна праця та економічне зростання” та цілі 9 “Промисловість, інновації та інфраструктура” сталого розвитку країни. Однак воєнні дії російської федерації проти України є одним з вагомих чинників, що деструктивно позначився на регіональному підприємництві у СІК з позиції сталого розвитку. Актуалізується питання регіонального виміру підприємництва у СІК для сталого розвитку в економіці України.

На науково-методологічному рівні за допомогою економетричного моделювання ідентифіковано головні чинники, які впливають на просторовий розвиток СІК в Україні, визначено їхню роль у структурних змінах у цьому секторі та національній економіці [1; 2; 3; 4]. Водночас важливо специфікувати головні тенденції розвитку підприємництва у розрізі регіонів України та оцінити перспективи для сталого розвитку та повоєнної відбудови.

Про значення для розвитку економіки України і головні тенденції підприємництва у СІК свідчать дані табл. 1. Згідно з цим підприємництво у СІК поступово посилювало свої позиції в національній економіці через постійне зростання частки діючих суб'єктів господарювання, обсягу реалізованої ними продукції, доданої вартості та кількості зайнятих. У регіональному розрізі це також позитивно впливало на економічні та соціальні процеси та досягнення цілей сталого розвитку.

Таблиця 1 - Основні показники соціально-економічного розвитку СІК в Україні у 2010–2021 рр.

Роки	Кількість діючих СГ, % до ЗК*	КІ*, % до ЗО, у тім числі			Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) СГ, % до ЗО*	Витрати на персонал СГ з урахуванням банків, % до ЗО			Додана вартість за витратами виробництва СГ, % до ЗО	Кількість зайнятих працівників у СГ з урахуванням банків, % до ЗК
		Всього	КІ у матеріальні активи	КІ у нематеріальні активи		Всього	витрати на оплату праці	відрахування на соціальні заходи		
2010	2,563	...	...	...	1,977	...	...	...	...	2,586
2014	5,918	4,552	3,156	1,396	2,293	3,626	3,740	3,303	3,929	3,400
2015	5,882	10,727	4,785	5,943	2,475	3,678	3,809	3,277	4,088	3,302
2018	9,492	6,301	2,734	3,567	2,697	3,434	3,513	3,062	4,927	3,829
2019	10,617	4,054	2,498	1,556	3,122	3,317	3,372	3,056	5,157	4,048
2020	11,866	5,607	3,309	2,298	3,504	3,482	3,553	3,143	5,647	4,233
2021	14,524	4,429	2,623	1,806	3,468	3,422	3,482	3,139	...	4,827

* СГ – суб'єктів господарювання; КІ – капітальні інвестиції; ЗО – загального обсягу; ЗК – загальної кількості. Джерело: обчислено на основі [5].

Для побудови багатофакторного регресійно-кореляційного рівняння виходили з припущення, що поясненою змінною є Y (кількість діючих суб'єктів господарювання у СІК у розрізі регіонів, од.). На неї впливають такі незалежні змінні як X_1 – додана вартість за витратами виробництва суб'єктів господарювання у СІК за регіонами, тис. грн; X_2 – кількість зайнятих працівників у суб'єктів господарювання в СІК, осіб; X_3 – прибуток до оподаткування підприємств у СІК за регіонами, тис. грн.; X_4 – валовий регіональний продукт (ВРП), % до загального обсягу.

Для отримання багатофакторного регресійно-кореляційного рівняння використано панельні дані за 2014-2021 рр. для регіонів України. У результаті одержали таку багатофакторну регресійно-кореляційну модель:

$$Y = 0,0016 * X_1 + 0,123 * X_2 - 0,006 * X_3 + 502,905 * X_4 + 1110,423$$

Це регресійно-кореляційне рівняння є адекватним за критерієм Фішера та t -тестом Ст'юдента (табл. 2), у ньому відсутня автокореляція першого порядку за критерієм Дарбіна-Уотсона.

Таблиця 2 - Результати регресійно-кореляційного аналізу*

Види змінних	Коефіцієнти	Стандартна похибка**	t -статистика	Інтервал довіри, 95 %		DW, 99 %
				Нижня межа	Верхня межа	
Y-перетин	1110,423	386,846	2,870	352,204	1868,642	2,056
змінна X_1	0,0016	0,0001	11,580	0,0013	0,0018	
змінна X_2	0,123	0,0333	3,679	0,057	0,188	$d_L=1,633$
змінна X_3	-0,006	0,001	-10,706	-0,007	-0,005	$d_U=1,715$
змінна X_4	502,905	145,568	3,455	217,591	788,219	
Регресійна статистика						
R	R^2	Нормалізований R^2	F	Стандартна похибка***		
0,9517	0,9057	0,9030	407,996	2895,104		

*Джерело: побудовано автором на основі [5]; ** – для коефіцієнтів рівняння; *** – для регресійного рівняння.

У розрізі регіонів України у 2022 р. суб'єкти господарювання у СІК краще адаптовувалися до викликів війни порівняно з іншими суб'єктами господарювання, загалом по галузі одержано чистий прибуток до оподаткування, хоча обсяг реалізованої продукції скоротився на 45 % порівняно з 2021 р. [5]. Іншими словами, СІК краще пристосовувався до ситуації з відключенням енергопостачання, оголошенням частих повітряних тривог і руйнації інфраструктурних об'єктів.

Отже, у 2010–2021 рр. головними тенденціями функціонування СІК були посилення його позицій в економіці України за наступними показниками. Це позитивно позначилося на можливостях досягнення цілей сталого розвитку України, які стосувалися гідної праці, інноваційності та економічного зростання. Виявлено, що під час війни в Україні СІК здатен швидко адаптуватися до функціонування в несприятливих умовах. Згідно з одержаними результатами для того, щоб СІК і надалі позитивно впливав на просторовий розвиток економіки України та досягнення цілей сталого розвитку потрібно на створити під час і після завершення війни сприятливе середовище для розширення обсягів виробництва продукції СІК.

Список використаних джерел:

1. Кічурчак М. Структурні зміни в секторі інформації та комунікації в системі креативної економіки країн ЄС: досвід для України. *Економіка і прогнозування*. № 3. С. 115–130. DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2022.03.115>.
2. Kichurchak M. Information and communication technologies sector development as a factor of forming creative industries in the European Union countries: experience for Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. № 1 (48). P. 399–408. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3934>.
3. Кічурчак М. Вплив сектору інформації та комунікації на просторовий розвиток і пост-воєнну відбудову креативних індустрій в економіці України. *Економічний форум*. 2023 № 1 (3). С. 12–21. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-3-2>.
4. Kichurchak M. Information and communication sector at the core of Ukraine's creative economy: assessing the structure of intercorrelations for sustainable development and postwar recovery. *Formation of market economy in Ukraine*. 2023. Vol. 49. P. 3–18. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2023.49.0.4901>.
5. Економічна статистика. Державна служба статистики України: офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 08.01.2024).

ЄВРОПЕЙСЬКА МЕРЕЖА ПІДПРИЄМНИЦТВА (ENTERPRISE EUROPE NETWORK) ЯК МЕРЕЖА ПІДТРИМКИ МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ

О. В. РОЗГОН, к.ю.н., доц.

НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

Конкурентоспроможність підприємств, зокрема, малих і середніх підприємств (МСП), значною мірою формується за допомогою управління якістю між усіма структурними підрозділами підприємства, вдалого маркетингу, процесу інноваційної діяльності, фінансової підтримки.

У 2011 році Україна приєдналася до EEN. Ця інфраструктура надає три основні сервіси: міжнародна співпраця, консультаційна підтримка, підтримка бізнесу щодо розвитку інновацій.

EEN допомагає підприємствам упроваджувати інновації та розвиватися в міжнародному масштабі. Це найбільша у світі мережа *підтримки МСП* із міжнародними амбіціями. EEN — це потужна інфраструктура, яка об'єднала всі основні існуючі європейські організації підтримки бізнесу для того, щоб компанії *МСП* могли отримувати в одному місці всі необхідні послуги для реалізації свого потенціалу і розвитку інноваційних можливостей.

Одним із головних очікуваних результатів EEN є посилення зв'язків МСП з іншими суб'єктами по всій Європі для *міжнародного ділового співробітництва, передачі технологій і знань, а також інноваційного партнерства.*